

Heippa lapset!

Mitäs teille kuuluu? Osan kanssa me ollaankin jo tavattu viime vuonna, mutta osa teistä taitaa olla minulle ihan uusia tuttuja! Muistatteko te minua?

Minä olen Tiuku. Minä olen lasten ystävä ja asun Hupsis-metsässä. Hupsis-metsä on oikea lapsen oikeuksien metsä ja siellä jokainen saa elää turvassa ja olla ihan sellainen kuin on. Siellä asuvat minun lisäkseni Hämppis, Kissa, Orava, Siili, Hevonen, Kirahvi ja paljon muita kivoja ystäviä. Tiedätekös mitä minulle sattui ihan äskettäin? Minä sain ihan kokonaan uuden ystävän! Mutta aluksi meinasin kyllä juosta karkuun. Odottakaas, niin kerron koko jutun.

Oli ilta, ja minä olin tulossa kotiin Kirahvin luota. Kirahvi on tosi iso ja ystävällinen, ja minulla on aina turvallinen olo sen seurassa. Mutta ulkona oli pimeää ja kuului kaikenlaisia ääniä, ja minusta alkoi tuntua, että pitää kävellä nopeasti. Yhtäkkiä minä näin, että puun takaa tuli joku tosi PELOTTAVA! Se oli pyöreä ja punainen, enkä minä ollut koskaan nähnyt mitään sen näköistä. Se tuli lähemmäksi ja nosti kätensä... ja silloin minä kiljaisin ja aloin juosta! Minä olisin varmaan juossut kotiin saakka, jos se ei olisi huutanut minun perääni. Arvaa mitä se huusi? "Odot! Älä pelkää! Minä haluan olla sinun kaverisi!"

Ja silloin minä pysähdyin ja katsoin sitä kunnolla. Kirahvi oli kuullut kiljaisuni ja tuli myös paikalle. Tutun Kirahvin seurassa minulle tuli turvallisempi olo. Menimme yhdessä vieraan luokse. Minä huomasin, että sillä oli jalassaan eriparisukat, eikä semmoinen, jolla on jalassa eriparisukat, voi olla kovin pelottava. Se kertoi, että sen nimi on Fike, ja minä kerroin, että minä olen Tiuku ja Kirahvi kertoi, että on Kirahvi.

Ja nyt me ollaan ystäviä! Haluatteko kuulla lisää Fikestä? Minäpä kerron teille heti huomenna!

PSST! Tiesitkö, että sekä Tiuku että Fike ovat lasten suunnittelemaa hahmoja? Lue lisää:
<https://www.lapsenoikeudet.fi/blogi/lapset-ideoivat-maskotin-lapsen-oikeuksien-viikolle/>
ja
<https://www.lapsenoikeudet.fi/blogi/tervetuloa-fike/>

Terveisin, **Tiuku**

Vinkkejä päiväänne:

Vuorovaikutus- ja tunnetaidot

Miettikää yhdessä, miltä Tiukusta on tuntunut, kun se on säikähtänyt Fikeä, ja miltä Fikestä on tuntunut, kun Tiuku on pelännyt sitä. Jutelkaa myös siitä, millaisia pelkoja lapsilla itsellään on, ja mitä he tekevät, kun pelottaa ja mistä he saavat turvaa.

Opettaja voi kertoa, että lapsilla on oikeus elää turvassa, ja että aikuisilla on velvollisuus varmistaa se. Opettaja voi muistuttaa, että peloista on hyvä kertoa jollekulle tutulle ja turvalliselle aikuiselle, sekä tarjota lapsille ehdotuksia siitä, millaisilla keinoilla pelon voi karkottaa: aikuisen tarjoama turva, ystävän halaus, pehmolelun rutistaminen, lemmikin silittäminen, rauhoittava musiikki, lempikirjan lukeminen, soitto isovanhemmalle...

Piirrä pelkosi!

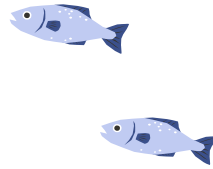
Yksi keino käsitellä pelkoja on piirtää ne. Jokaiselle lapselle annetaan tyhjä paperi sekä riittävästi kyniä. Kehotetaan lapsia piirtämään paperille se, mikä pelottaa. Oman piirtämisen voi halutessaan myös piilottaa kavereilta niin, että laittaa kirjoja pystyyn. Halukkaat voivat kertoa piirustuksistaan opettajalle tai muulle ryhmälle tai näyttää ne, mutta lapset voivat myös pitää piirustuksensa muilta piilossa, jos haluavat. Piirrokset voidaan jälkikäteen vaikka silputa ja heittää roskakoriin, mikä voi auttaa pääsemään peloista eroon.

Opettajan kannattaa pelkojen piirtämisen jälkeen varautua puhumaan lasten kanssa heidän peloistaan. Myös vanhemmille kannattaa kertoa, että lasten kanssa on tänään käsitelty pelkoja ja lapsilla saattaa olla tarve puhua niistä.

Tutustukaa Tiukuun ja Fikeen

Voitte tutustua Tiukuun ja Fikeen tarkemmin värittämällä värityskuvia. Voitte tehdä niistä ihan minkä värisiä haluatte! Miettikää myös, mitä Tiuku ja Fike voisivat sanoa toisilleen.

Hei taas lapset!

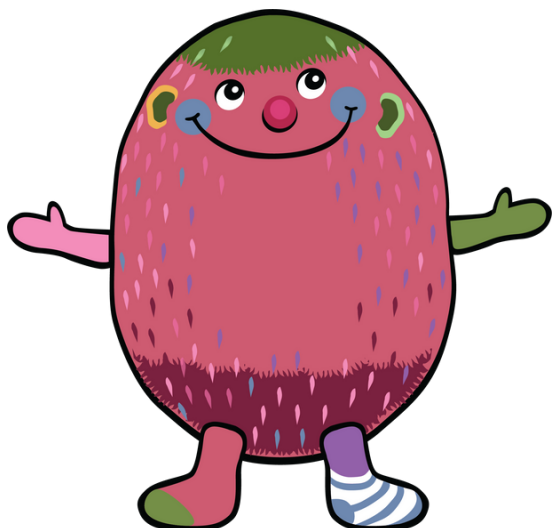

Tiedättekös mitä? Minä en melkein saanut nukuttua, kun en olisi jaksanut odottaa, että pääsen kertomaan teille lisää Fikestä!

Mutta sitä ennen minun pitää kertoa teille kyllä vähän lapsen oikeuksista, koska senhän takia minä teille nyt kirjoittelen. Olin eilen niin innoissani Fikestä, että unohdin kokonaan muistuttaa teitä siitä, että nyt on Lapsen oikeuksien viikko! Vaikka te taisitte sen kyllä jo tietääkin.

Mutta tiedättekös te, mitä lapsen oikeudet ovat? Ne ovat sääntöjä, joita aikuiset ovat luvanneet noudattaa, että lapsilla olisi hyvä elää. Voitteko uskoa, että Fike ei tiennyt ollenkaan, että lapsilla on omat oikeudet? Mutta nyt se tietää, koska minä olen kertonut! Minä kerroin sille, että aikuisten täytyy pitää lapset turvassa ja huolehtia siitä, että lapsia ei kiusata tai satuteta ja että lapset saavat ruokaa ja hoitoa ja halauksia. Aikuisten pitää myös huomioida lasten mielipiteet heitä koskevissa asioissa.

Fike sanoi, että se on hyvä, koska sillä on paljon mielipiteitä. Mutta sitten minä huomasin, että se ei ehkä tiedä, mitä mielipide tarkoittaa, koska se osoitti hiuksiaan. Mutta se ei haittaa mitään, koska ei kukaan voi kaikkea tietää. Minä kerroin Fikelle, että mielipide tarkoittaa sitä, että Fiken mielestä kalakeitto on parasta ruokaa, ja minun mielestäni se ei ole, ja koska se on mielipide, niin molemmat ovat ihan yhtä oikeassa.

Fikessä on tosi kivaa se, että sillä on kädet, joilla se voi halata, ja se myös tykkää halailla. Sillä on korvat, joilla se voi kuunnella, ja se kuuntelee tosi hyvin. Sillä on lempeät silmät, ja suu, joka melkein aina hymyilee. Fike on tosi ystävällinen. Nyt kun minä olen uskaltanut tutustua siihen, minä tiedän, että se on tosi hyvä kaveri ja sillä on hyviä mielipiteitä.

Millaisia mielipiteitä sinulla on? Kuuntelevatko aikuiset niitä? Jos eivät, niin sinä voit muistuttaa heitä siitä, että se on lapsen oikeus, että häntä kuunnellaan.

Terveisin,

Tiuku

Vinkkejä päiväänne:

Tutustuminen

Tässä leikissä lapset pääsevät leikkimään Tiukua ja Fikeä tai joitakuita muita, jotka vasta tutustuvat. Opettaja ohjaa lapset pareihin ja pyytää heitä leikkimään, etteivät he vielä tunne toisiaan. Millaisilla kysymyksillä he voivat tutustua toisiinsa? Miten he voivat saada toisilleen aikaan tunteen, että toinen on kiinnostunut?

Jos lapset eivät itse keksi kysymyksiä, opettaja voi vinkata lapsia kysymään esimerkiksi seuraavia:

- Mikä sinun nimesi on?
- Minkä ikäinen olet?
- Missä sinä asut?
- Ketä sinun perheeseesi kuuluu?
- Mikä on sinun lempivärisi?
- Miltä sinusta tuntuu juuri nyt?

Mielipideleikki

Tämän leikin avulla voidaan kartoittaa ryhmän mielipiteitä ja opettaa huomioimaan, että mielipiteitä on erilaisia, eivätkä ne ole toinen toistaan huonompia tai parempia, ja että mielipidettä voi myös muuttaa.

Ryhmän kanssa sovitaan, että ryhmätilan tai salin toinen pääty merkitsee "samaa mieltä" ja toinen "eri mieltä". Mitä lähemmäs päätyä menee, sen vahvemmin asiasta on samaa tai eri mieltä.

Opettaja esittää ryhmälle erilaisia väitteitä, kuten "Lasten on tärkeää mennä ajoissa nukkumaan", "Sininen on kaikkein paras väri" tai "Tiuku on kiva". Lapset liikkuvat ryhmätilassa tai salissa mielipiteensä osoittamalle paikalle. Kun jokainen on paikoillaan, voidaan käydä esitetystä väitteestä keskustelua, jolloin paikkaa saa myös vaihtaa, mikäli oma mielipide muuttuu keskustelun myötä.

Heippa lapset!

Muistattekos te vielä, mitä kaikkia lapsen oikeuksia on olemassa? Ettekö? Minäpä muistutan. Ihan jokaisella lapsella on oikeus elää ja kehittyä rauhassa, olla oma itsensä sekä oikeus tulla kohdelluksi hyvin muiden toimesta. Kukaan ei siis saa kiusata ketään tai jättää ketään vaikkapa leikkien ulkopuolelle. Jokaisella lapsella on myös oikeus olla ja kasvaa turvassa.

Joskus käy silti niin, että siellä missä asuu, ei olekaan turvallista. Fikelle kävi sillä tavalla, ja sen takia se tuli Hupsis-metsään. Fike asui aiemmin Laavavuorella, mutta sitten kävi niin, että Laavavuori purkautui ja sieltä tulvi joka paikkaan hirveästi kuumaa laavaa. Sen takia Fike joutui lähtemään pois kotoaan ja voitte uskoa, että sen oli vaarallista ja jännittävää hyppiä kiveltä kivelle ja kiipeillä puissa, ettei se tipahtaisi siihen laavamereen.

Mutta Fike sai apua Oravilta, ja Oravat neuvoivat sille reitin Hupsis-metsään, ja sanoivat, että siellä asuu kilttejä olentoja, jotka auttavat. Ja niinhän me autettiin, kunhan minä vain ensin sain kerättyä rohkeuteni ja juteltua Fikelle. Kirahvi tarjosi uuden kodin Fikelle, ja koska Kirahvi on niin iso ja ystävällinen, Fikelle tuli heti parempi mieli, ja se jäi asumaan Kirahvin luokse ihan kokonaan.

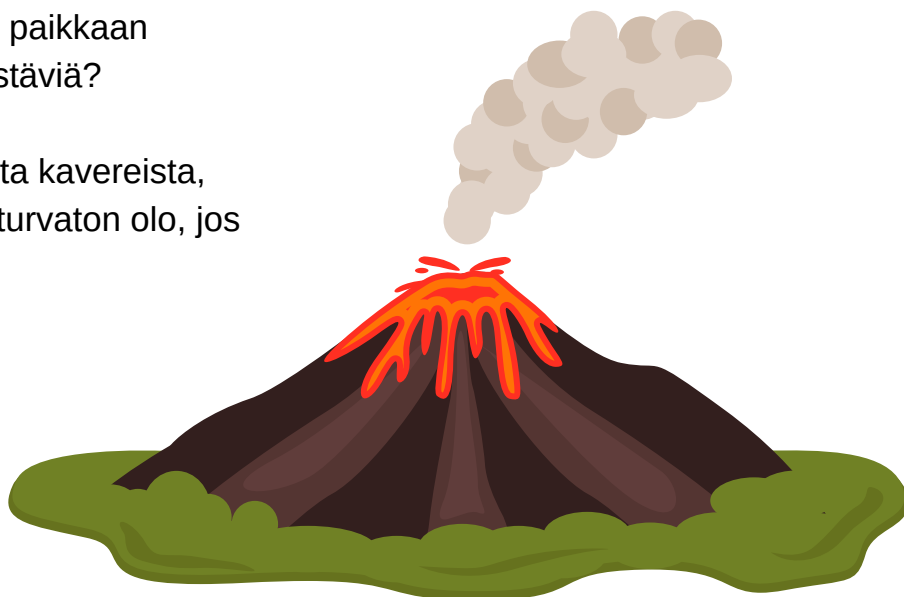
Nyt Fike sanoo, että se asuu mieluummin Hupsis-metsässä kuin Laavavuorella, koska Laavavuorella se oli ihan yksin, ja Hupsis-metsässä sillä on paljon uusia ystäviä, ja Hupsis-metsässä on turvallista.

Oletko sinä koskaan muuttanut eri paikkaan asumaan? Saitko helposti uusia ystäviä?

Muistathan aina pitää huolta uusista kavereista, koska heillä voi joskus olla vähän turvaton olo, jos he eivät vielä tunne ketään.

Hupsis hei vaan!

Tiuku

Vinkkejä päiväänne:

Vuorovaikutus- ja tunnetaidot

Miettikää yhdessä, miltä Fikestä on tuntunut, kun se on joutunut muuttamaan kotoaan pois ja se on ollut yksin Hupsis-metsässä illalla. Entä miltä siitä on tuntunut, kun Tiuku ja Kirahvi ovat huolehtineet siitä? Jutelkaa myös siitä, miltä lapsista itsestään tuntuu ja miten jokainen voi vaikuttaa siihen, millainen olo toisella on. Entä mitä voi tehdä, jos itsellä on paha olo tai ikävä?

Lempilelu

Huomenna käsitellään yhdessä turvallisuutta. Voitte tänään yhdessä päättää, että jokainen ottaa huomenna mukaan yhden lempilelunsa, josta hänelle tulee turvallinen olo. Ei haittaa, jos joltakulta unohtuu! Leluista voi myös vain kertoa, tai sitten voi ottaa jonkun hoitopaikan leluista kainaloon.

Laavameri

Tässä leikissä lapset pääsevät leikkimään Fikeä, joka pelastautuu laavamereltä. Ryhmätilaan tai saliin asetetaan lattialle tyynyjä, peittoja tai jumppamattoja sinne tänne ja lapsille annetaan ”laavankestäviä” apuvälineitä, kuten vaikkapa tyynyjä, joita he voivat kuljettaa mukanaan.

Koko luokkatila tai sali on laavameri, johon ei voi koskea, ja lasten tulee kulkea salin päästä päähän lattialla olevia mattoja ja peittoja sekä saamiaan apuvälineitä käyttäen niin, että kukaan ei tipahda laavaan. Jos joku tipahtaa laavaan, on koko ryhmän aloitettava alusta.

Apuvälineitä annetaan vain tarpeeseen niin, ettei lattian yli rakennu selkeää reittiä, jolloin lapset joutuvat tekemään yhteistyötä ja tukemaan ja auttamaan toisiaan, kuten pitämään toisiaan reppuselässä, tukemaan toistensa tasapainoa ja rakentamaan yhdessä reittejä.

Heippa taas lapset!

Minä olen miettinyt tänään turvallisuutta. Fikellä ei ollut Laavavuorella turvallista, mutta Hupsis-metsässä on. Minulla on aina turvallisin olo, kun olen omassa kodissani ja omien ystäväieni keskellä. Missä sinulla on turvallista olla? Millaisista asioista sinulle tulee turvallinen olo?

Muistatkos, että turvallisuus on myös lapsen oikeus? Jos sinulla joskus ei ole turvallinen olo, niin silloin kannattaa kertoa siitä jollekin turvalliselle aikuiselle, sillä aikuisten tehtävä on auttaa lapsia.

Joskus jotkut jutut saattavat jännittää, vaikka ne ovatkin ihan turvallisia. Minua jännittää esimerkiksi ihan hirveästi, koska olen luvannut laulaa huomenna Lapsen oikeuksien laulun Hupsis-metsän Lapsen oikeuksien päivän juhlassa. Hevonen kertoi, että sitä jännitti esteen yli hyppääminen, kun se aloitti estehypytyt uutena harrastuksena, mutta nykyisin se hyppää jo hurjan korkealle valtavan hienosti!

Mutta tiedättekös mitä? Jännittäminen on vain tunne, ja kaikkia jännittää joskus. Samalla tavalla kuin kaikkia joskus pelottaa ja kaikille tulee joskus paha mieli. Hyvä juttu on se, että kaikilla on myös joskus iloinen olo ja turvallinen mieli, ja onneksi hyvä mieli onkin paljon useammin kuin huono.

Tiedättekös, kenellä on aina turvallinen olo? No Hevosella! Koska sillähän on turpa! Se oli sitten vitsi. Ih-hah-haa-hei!

Terveisin,

Tiuku

Vinkkejä päiväänne:

Lempilelu

Jos päätitte eilen, että otatte tänään jonkun lempilelun mukanne hoitoon, voitte esitellä ne ja kertoa, millaisia leikkejä kukin lempilelunsa kanssa leikkii, ja miksi lelusta tulee turvallinen olo. Jos joltakulta unohtui ottaa oma lelu mukaan, hän voi lainata kaverin tai hoitopaikan lelua, tai vain kertoa suusanallisesti omasta lempilelustaan, joka odottaa turvassa kotona.

Tunnenurkkaus

Tunnenurkkausleikin avulla voitte käsitellä ryhmässä tunteita ja auttaa lapsia ymmärtämään, millaisia tunteita kiusaaminen ja nauraminen herättävät toisessa, ja millaisia tunteita se herättää, kun joku auttaa. Opettaja sijoittaa huoneen neljään nurkkaan neljä erilaista tunnetta esittävää kuvaa, esimerkiksi ilo, rauhallisuus, pelko ja viha. Lapset asettuvat huoneen keskelle "kotipesään." Opettaja kertoo ääneen tilanteita ja lasten tulee juosta tilanteen herättämää omaa tunnettaan vastaavaan tunnenurkkaan. Jos lapsi ei tiedä, miltä hänestä tuntuu, on hänen jäätävä seisomaan "kotipesään." Tilanteet voivat olla esimerkiksi seuraavia:

- Miltä sinusta tuntuu, kun joku tönäisee sinua vahingossa?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku tönäisee sinua tahallaan?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku tulee auttamaan, kun kaadut?
- Miltä sinusta tuntuu, kun sinulle nauretaan, kun kaadut?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku haukkuu sinua?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku haukkuu parasta kaveriasi?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku kehuu sinua?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku kehuu parasta kaveriasi?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku pelottelee sinua kertomalla kauhutarinaa?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku käskyy sinun tehdä jotain, mitä oikeasti et haluaisi tehdä?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku keksii kivan leikin, jota kaikki osaavat leikkiä?
- Miltä sinusta tuntuu, kun joku keksii kivan leikin, mutta sinua ei oteta mukaan?

Harjoitus on peräisin Tunnemuksu ja Mututoukka tunnetaito -ohjelmasta (Peltonen ym. 2002) ja menetelmää ja sen toimivuutta on kuvattu Nanne Ristimäen tutkielmassa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51306/Ristimaki_Nanne.pdf;jsessionid=812BF535BBDC8774BD1B84A3339CBC55?sequence=2

Turvataitolaulu

Väestöliiton Hyvä kysymys -palvelusta löytyy Turvataitolaulu, jossa "Tuiki tuiki tähtönen" -lastenlauluun on tehty uudet sanat. Kuunnelkaa Turvataitolaulu ja laulakaa se yhdessä lasten kanssa. Opite samalla kaikki neljä tärkeää turvataittoa!

<https://www.hyvakysymys.fi/podcast/turvataitolaulu-lapsille/>

Hupsis hei lapset!

Onpas ollut mahtavaa jutella teidän kanssanne tällä viikolla! Muistattekos vielä, mitä kaikkia lapsen oikeuksia olikaan olemassa? No niinpäs juuri! Lapsella on oikeus turvallisuuteen ja hoitoon ja lepoon ja leikkiin ja vapaa-aikaan. Ja siihenkin lapsella on oikeus, että lasta kuunnellaan asioissa, jotka liittyvät lapsen elämään.

Nyt on vietetty Lapsen oikeuksien viikkoa ja tämän viikon viimeisenä päivänä eli sunnuntaina on Lapsen oikeuksien päivä! Se tarkoittaa, että silloin juhlitaan lapsen oikeuksia ja Suomen lippu nostetaan lipputankoon ihan vaan lapsia varten! Muistakaahan kertoa omille aikuisillenne siitä, että sunnuntaina on teidän lasten oma päivä.

Te voitte juhlistaa Lapsen oikeuksien päivää hoitopaikassa jo tänään, jos haluatte. Onnistuisiko sellainen, että aikuiset antaisivat teidän lasten keksiä tänään, mitä tehdään?

Me vietämme Hupsis-metsässä Lapsen oikeuksien juhlaa tänään ja huomenna ja vielä ylihuomennakin! Fike ei ole koskaan juhlinut Lapsen oikeuksien päivää, joten sitä jännittää ihan hirveästi. Mutta samalla se on ihan innoissaan! Se on kummallista, että sitä voi olla jännittänyt ja innoissaan yhtä aikaa.

Minua jännitti se laulaminen, mutta arvatkaapas mitä? Minä harjoittelin laulamista eilen illalla, ja kaikki sanoivat, että se meni tosi hienosti, ja nyt kaikki muutkin haluavat laulaa, joten me aiommekin laulaa yhdessä. Osaattekos te laulaa Lapsen oikeuksien laulun? Minä haluaisin kuulla, miten te laulatte sen.

Kiitos, kun olette olleet minun ja Fiken ja Oravan ja Hevososen ja kaikkien Hupsis-metsäläisten kavereita tällä viikolla! Kaikki lähettävät teille ihan hirmuisesti terveisiä.

Mahtavaa Lapsen oikeuksien päivää!

Tiuku

Vinkkejä päiväänne:

Lapsen oikeuksien laulu

Lapsen oikeuksien laulun sanat, nuotit, laulu tallenteena sekä siihen liittyvä, lasten tekemä musiikkivideo tanssikoreografioineen löytyvät Lapsen oikeuksien viikon sivustolta:

<https://www.lapsenoikeudet.fi/kampanja/lapsenoikeuksienviikko/yleista/arkisto/lapsenoikeuksienlaulu/>

Kuunnelkaa laulu ja laulakaa sekä tanssikaa mukana! Jos pystytte katsomaan videon, voitte tanssia koreografian mukana.

Lapsen oikeuksien juhla

Varsinainen Lapsen oikeuksien päivä on sunnuntaina 20.11., mutta te voitte juhlia jo etukäteen! Suunnitelkaa ja toteuttakaa juhla yhdessä lasten kanssa. Mitä he haluaisivat lapsen oikeuksien kunniaksi tehdä? Antakaa lasten päättää mahdollisimman monista seikoista: juhlan ohjelmasta, pukeutumiskoodista, tarjoiluista...

Huomioikaa juhlan suunnittelussa se, että tänään on myös Lapset mukaan töihin -päivä, ja osa lapsista saattaa olla poissa hoidosta. Jos teidän ryhmässänne on paljon poissaolijoita, voitte halutessanne järjestää Lapsen oikeuksien juhlan jonain toisena päivänä.

Voitte askarrella tulostettavan materiaalin avulla lasten kanssa viirinauhan, johon toiselle puolelle lapsi voi piirtää oman kuvansa ja toiselle kirjataan lasten toiveita esimerkiksi lauluista, leikeistä, kirjoista tai retkistä. Viirinauhan pohjan voitte tulostaa Lapsenoikeudet.fi-sivustolta. Voitte pitää viirinauhaa esillä Lapsen oikeuksien viikon jälkeenkin ja toteuttaa siitä lasten toiveita vähitellen.